

## ЗАСТОСУВАННЯ ЗАГАЛЬНОПРИЙНЯТИХ ПРИНЦИПІВ ТА НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА, СПРЯМОВАНИХ НА БОРТЬБУ З ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

С. Ф. Здоровко,

к.ю.н., доцент

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

mpdepartment@ukr.net

Статтю присвячено висвітленню питання боротьби в епоху глобалізації зі злочинами міжнародного характеру. Особливо актуальним на цей час є питання організації боротьби з транснаціональними злочинами. Автором зроблено спробу дати поняття злочину в міжнародному кримінальному праві. При цьому наведено особливі ознаки, які характеризують транснаціональні злочини, в тому числі зроблено спробу вичленити об'єкти цих злочинів. Крім того, в статті надається тотожність понять міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру тощо.

**Ключові слова:** транснаціональні злочини, міжнародні злочини, злочини міжнародного характеру, кримінальна відповідальність, міжнародна спільнота.

### ПРИМЕНЕНИЕ ОБЩЕПРИЗНАННЫХ ПРИНЦИПОВ И НОРМ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА, НАПРАВЛЕННЫХ НА БОРЬБУ С ТРАНСНАЦИОНАЛЬНОЙ ПРЕСТУПНОСТЬЮ

Статья посвящена изучению вопроса борьбы с преступлениями международного характера в эпоху глобализации. Особенно актуальным в настоящее время является вопросы организации борьбы с транснациональными преступлениями. Автором сделана попытка определить понятие преступления в международном уголовном праве. При этом приведены особые признаки, которые характеризуют транснациональные преступления, в том числе сделана попытка вычленения объектов этих преступлений. Кроме того, в статье дается тождественность понятий международных преступлений и преступлений международного характера.

**Ключевые слова:** транснациональные преступления, международные преступления, преступления международного характера, уголовная ответственность, международное сообщество.

### APPLICATION OF ACCEPTED PRINCIPLES AND NORMS OF INTERNATIONAL LAW AIMED AGAINST INTERNATIONAL CRIME

The article deals with problems of combating the international crimes while globalization. The most essential issues are the prevention of the transnational crimes. The author defines a concept of crime in the international criminal law. The author reveals key elements, which characterize transnational crimes; and determines the objects of the crimes. The article explains the identity of international crime concept and the international crimes.

**Key words:** transnational crimes, international crimes, crimes with an international character, criminal responsibility, international community.

Якщо не відволікатися на розгляд доктринальних питань транснаціональної організованої злочинності, неважко відзначити, що її відрізняє від звичайної організованої кримінальної діяльності лише одна ознака — «здійснення злочинної діяльності як всередині, так і за межами національних кордонів» [1, с. 8].

На Восьмому конгресі ООН (Гавана, 1990 р.) відзначалось: «Організована злочинність створює пряму загрозу національній та міжнародній безпеці й стабільності та представляє собою фронтальну атаку на політичні та економічні влади, а також утворює загрозу самій державі. Вона порушує нормальне функціонування соціальних та економічних інститутів та компрометує їх, що призводить до втрати довіри до демократичних процесів. Вона підриває процес розвитку і зводить нівець досягнуті успіхи. Вона ставить у положення жертви населення цілих країн й експлуатує людську слабкість, отримуючи при цьому прибутки. Вона охоплює, окутує та навіть втягує в кабалу цілі прошарки суспільства у різні взаємопов'язані злочинні підприємства» [2].

З виникненням та розростанням транснаціональних та організованих форм кримінальної зло-

чинності, тероризму, міжнародного тероризму злочинність стала загрожувати не лише суспільній, а й національній (державній) безпеці. Злочинність у світі за останні 30 років збільшилась у чотири рази. За даними ООН, злочинність у світі з кінця 90-х рр. в середньому збільшується на 5 % на рік, у той час як приріст населення складає 1 % на рік. Відповідно, стали удосконалюватися національні та міжнародні прийоми та засоби контролю за злочинністю, прискання та боротьби з нею. Розробка науково обґрунтованих рекомендацій з удосконалення кримінально-правових заходів боротьби зі злочинністю, обумовлених, з одного боку, потребами розвитку суспільства, а з іншого — зростаючою загрозою міжнародної злочинності — актуальне завдання науки кримінального права.

Особливістю кожної держави є здійснення її кримінальної юрисдикції над особами, винними в скоєнні міжнародних злочинів. Враховуючи, що ніяка держава не в змозі наодинці успішно упоратися зі зростанням міжнародної злочинності, світова спільнота прийняла головні угоди в цьому напрямку, однією з яких є Конвенція ООН проти трансна-

ціональної організованої злочинності та доповнюючі її протоколи (Італія, 2000 р.).

«Глобалізація соціальних та економічних процесів породила й глобалізацію злочинності, роблячи її все більш організованою, транснаціональною та витонченою» [3, с. 5].

Організована злочинність, яка на початковій стадії сприймається як місцева або, принаймні, як регіональна загроза, вже стала високорозвиненою міжнародною діяльністю.

Зростає рівень злочинності, який скоюють або інтернаціональні за складом злочинні групи, або на території декількох держав, чи проти інтересів двох та більше країн. Такий вид злочинності стали називати міжнародний (або транснаціональний) [4, с. 5].

Численні злочинні угруповання здійснюють свою діяльність на міжнародному рівні, розглядаючи державні кордони не як бар'єри, а як комерційні можливості [5, с. 3].

На сьогодні жодна, навіть економічно розвинена держава, не в змозі ефективно протидіяти транснаціональній злочинності. Для цього необхідне широке міжнародне співробітництво.

Генеральний секретар ООН Кофі Ананн на саміті тисячоліття заявив: «У 1945 році засновники ООН утворили відкриту систему міжнародного світу, яка базується на співпраці. Ця система спрацювала та уможливила появу глобалізації. В результаті цього всі існують у глобальному світі. Реагування на ці зрушення — ось центральне завдання, яке стоїть перед світовими лідерами. У цьому новому світі групи та окремі особи все частіше напругу взаємодіють між собою через кордони без участі держави. Це створює певну загрозу. Злочинність, наркотики, тероризм, забруднення, захворювання, зброя, біженці та мігранти — все це рухається в одну та другу сторони більш швидкими темпами та в більших об'ємах, ніж у минулому. Люди відчують загрозу, яка йде від подій, що розгортаються далеко від них. Вони більш гостро реагують на несправедливість та жорстокість в окремих країнах та чекають від держав якихось заходів у цьому відношенні. Однак нова технологія також утворюється для взаємного порозуміння та спільних дій. Якщо ми бажаємо взяти краще від глобалізації та уникнути гіршого, ми повинні навчитися керувати краще і повинні навчитися керувати, оскільки краще керувати спільно» [6, с. 4].

Таким чином, важливу роль в об'єднанні та координації зусиль країн у боротьбі з транснаціональною злочинністю на національних та міжнародних рівнях повинні відігравати міжнародні організації, особливо ООН.

У рамках ООН, цієї авторитетної універсальної міжурядової організації, утворені спеціальні органи, призначення яких в утворенні підвищеної ефективності співпраці країн у боротьбі зі злочинністю, та більшою мірою у сфері правотворчості.

У Віденській декларації про злочинність та правосуддя: відповіді на виклики XXI століття, яка при-

йнята 10–17 квітня 2000 р. на Десятому Конгресі Організації Об'єднаних Націй з попередження злочинності та поведінки з правопорушниками, вказано на необхідність більш тісної координації та співробітництва між державами у вирішенні світової проблеми злочинності, зміцнення внутрішніх систем кримінального правосуддя та національного потенціалу в сфері міжнародного співробітництва [7, с. 28].

Злочин у міжнародному кримінальному праві — це «порушуюче світовий правопорядок, карно скоєне особою діяння, протиправність якого та відповідальність за яке встановлено в міжнародному кримінальному праві» [8, с. 26], хоча признається, що чіткого кримінологічного та юридичного визначення транснаціонального злочину до цього часу ще не визначено [9, с. 8].

Подібні суспільно небезпечні діяння у низці випадків можна вважати загальнокримінальними злочинами, необхідність боротьби з якими може призвести до укладення окремих двосторонніх або багатосторонніх міжнародних договорів (про правову допомогу та правові відносини по кримінальних справах, про видачу, про співробітництво в боротьбі зі злочинністю й т. п.).

Суттєва особливість, яка характеризує транснаціональні злочини, — це підвищена суспільна небезпека — найважливіша соціальна (матеріальна) ознака злочину, що визначає перш за все об'єкт злочину, тобто наявність тих суспільних інтересів, яким завдається шкода. Тому транснаціональні злочини, в першу чергу — це такі злочини, скоєння або погроза скоєння яких викликає стурбованість декількох держав (усієї спільноти), та друге — ознаки яких, а також заходи протидії закріплено або потребує закріплення в міжнародній угоді.

Спираючись на міжнародні угоди, в яких держави визначають сферу співробітництва в боротьбі зі злочинністю, можна говорити й про територіальну ознаку транснаціональної злочинності [10, с. 1–14].

Згідно з п. 2 ст. 3 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, злочин містить транснаціональний характер, якщо він скоєний:

1) більш ніж в одній державі;

2) в одній державі, однак суттєва частина його підготовки, планування, керівництва або контролю мала місце в іншій державі;

3) в одній державі, однак за участю організованої злочинної групи, яка здійснює злочинну діяльність більше, ніж в одній державі;

4) в одній державі, однак його суттєві наслідки мають місце в іншій державі [13, с. 616].

Науковці, зокрема О. В. Асташабов, визначають злочинну групу, яка має транснаціональні зв'язки, як групу злочинців, які організували взаємодію з кримінальними структурами за кордоном з метою підвищення ефективності особистої протиправної діяльності та незаконного збагачення [14, с. 341].

Об'єктами транснаціональних злочинів є як суспільні відносини в середині держави, які мають

міжнародне значення в силу міжнародної стурбованості охороною цього об'єкту (наприклад, суспільна безпека, навколишнє природне середовище), так і міждержавні відносини в економічній, політичній, екологічній соціально-культурній, інформаційній та інших сферах. Визначаючи ті чи інші діяння як злочин, світова спільнота, як правило, в преамбулах відповідних універсальних договорів, завжди зазначає їх безпеку як для міждержавних, так і для внутрішніх державних відносин. Протидія подібним злочинам, як правило, вимагає залучення значного числа людських та матеріальних ресурсів, об'єднання зусиль більш ніж двох держав, світової спільноти в цілому.

Існує думка, що наслідки транснаціональних злочинів обов'язково повинні проявлятися за межами території держави, де вони були скоєні.

Мабуть, вже утворення загрози в результаті скоєння злочинів сусідній державі, а тим більше спільноті в цілому, буде мати міжнародне значення, наприклад, незаконне тиражування аудіовізуальних творів, яке здійснюється на території Росії або Молдови, загрожує безпеці системи прав інтелектуальної власності в суміжних та інших закордонних державах.

Аналізуючи договірну практику України, можна зробити висновок, що практично всі злочини, передбачені загальним кримінальним правом, мають міжнародну направленість, що загальнокримінальна злочинність отримала зовнішні риси та достатні ознаки міжнародної.

Так, в Угоді про співпрацю держав-учасників СНД у боротьбі зі злочинністю, сказано, що сторони будуть співпрацювати в попередженні, присканні, виявленні та розкритті таких злочинів: злочини проти життя та здоров'я, свободи, честі та гідності особи; злочини проти власності; екологічні злочини та інші, тобто злочини, які охоплюють цілі розділи КК України.

Також широкий перелік злочинів, у боротьбі з якими держави домовились співпрацювати, знаходиться в Угоді між урядами держав-учасників Чорноморського економічного співробітництва про взаємодію в боротьбі зі злочинністю (вересень 1998 р.) (держави-учасники: Албанія, Азербайджан, Болгарія, Вірменія, Грузія, Молдова, Румунія, РФ, Туреччина та Україна. Ці злочини й складають структуру транснаціональної злочинності. Іншими словами, термін «транснаціональна злочинність» використовується для означення родового поняття міжнародної злочинності та злочинів міжнародного характеру.

Низка авторів у наукових працях не виокремлює різниці між такими поняттями, як «транснаціональна злочинність», «кримінальні злочини міжнародного характеру», «міжнародні кримінальні злочини» та ін. Як рівнозначні часто використовуються терміни «міжнародний» та «транснаціональний» у різних міжнародних документах (резолуціях, рекомендаціях, зверненнях іт. п.), приблизно однаково значення закріплено за названими термінами й у загальноживальному значенні. «Транснаціональний — ... виходячи за межі однієї держави, міжнаціо-

нальний» [15, с. 28–29]. «Міжнародний — ...який стосується відношень між народами, державами, зв'язків між ними», «існуючий між народами, що поширюється на багато людей, інтернаціональний» [16, с. 348–435]. Однак більшість дослідників чітко відрізняють міжнародні злочини як злочини, які містять підвищену небезпеку для світового співтовариства (агресія, геноцид, апартеїд і т. п.) та злочини міжнародного характеру, які мають меншу загрозу, однак вони завдають шкоду міждержавним відносинам, світовому співробітництву держав, організаціям та громадянам різних країн.

Міжнародний злочин — найбільш серйозне порушення міжнародного права, яке причиняє шкоду або загрожує міжнародній спільноті взагалі. Вирішальною обставиною, яка дозволяє віднести порушення міжнародного обов'язку до міжнародних злочинів, є об'єкт посягань, важливіші інтереси міжнародної спільноти, де постраждалою стороною фактично є все світове співтовариство.

У процесі боротьби держав з окремими видами злочинів робились спроби виробити поняття «міжнародного злочину». Ці спроби знаходили своє відображення в міжнародних актах, прийнятих державами щодо боротьби з розповсюдженням порнографічних видань (1910 р.), у боротьбі з розповсюдженням наркотичних засобів (1936 р.) та ін. [17, с. 750].

Проблема визначення поняття «міжнародних злочинів» була та залишається однією із першочергових завдань і не лише теорії та практики міжнародного права, але й національного кримінального права. Важливість вирішення цього завдання визначається тим, які правопорушення будуть визначені міжнародними, також які форми та методи боротьби з ними виберуть держави, які відправні точки будуть визначеними для удосконалення національних законодавств у боротьбі з міжнародними злочинами.

Деякою мірою термін «міжнародний злочин» має характер метафори, тому що, по суті, означає порушення не кримінального, а міжнародного права. Слово «злочин» у цьому контексті лише підкреслює серйозність такого правопорушення.

Офіційно визнаного переліку дій держав, які розглядаються як міжнародні злочини, не існує. Однак вперше види міжнародних злочинів були сформульовані в Статуті Міжнародного військового трибуналу 1945 р. (ст. 6) та аналогічному Статуті по Далекому Сходу 1946 року. В доктрині існує одностайна думка, згідно з якою недоречно намагатися сформулювати вичерпний перелік таких дій. Однак 17 липня 1998 р. щодо злочинів проти миру та безпеки людства на Дипломатичній конференції повноважних представників під егідою ООН був утворений Міжнародний Кримінальний Суд та прийнято його Статут. Юрисдикція цього суду має силу на такі види злочинів, як [18]:

- злочини геноциду;
- злочини проти людства;

– військові злочини (це коло серйозних порушень Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р., яке раніше визначено в Статуті Міжнародного трибуналу по Югославії);

– злочини агресії.

До ознак міжнародних злочинів необхідно віднести:

1) порушення державою міжнародних обов'язків;

2) настання міжнародної кримінальної відповідальності фізичної особи (осіб), винної в аналогічних злочинах та діючої від імені держави, або не від її імені, однак держава у зв'язку з тим, що не вживала заходів з їх попередження або прискання, обов'язково стає суб'єктом міжнародної відповідальності;

3) для встановлення міжнародної (кримінальної) відповідальності не обов'язково, щоб міжнародні злочини були криміналізовані в національному законодавстві;

4) міжнародні злочини порушують інтереси не лише якоїсь однієї держави, а ставлять під загрозу міжнародний правопорядок у цілому.

Виокремлення в кримінальному кодексі України як самостійного об'єкта кримінально-правової охорони світу та безпеки людства стало наслідком конкретизації об'єкта державних злочинів.

З урахуванням аналізу об'єкта злочинів, які знайшли своє закріплення в розділі XX Кримінального кодексу України, їх складові необхідно розділяти на такі види: а) злочини проти миру (ст. 436, 437, 443, 444); б) військові злочини (ст. 438, 439, 440, 447); в) злочини проти безпеки людства (ст. 441 – 442).

Однак, якщо підходити принципово до даної класифікації, яка ґрунтується на ст. 6 Статуту Нюрнбернського трибуналу [19, с. 26], друга група – військові злочини – не відображає в такому викладенні зміст об'єкта цих злочинів, оскільки їх об'єктом є «справедлива війна» або «правомірне застосування сили». Відповідно до ст. 51 Статуту ООН, під справедливою війною зазвичай мають на увазі таку війну, яка ведеться для самооборони. Беззаконною війною, згідно з резолюцією ГА ООН від 1974 р. «Про визначення агресії» [20, с. 366 – 368], є агресія, акти якої й тягнуть законне застосування сили – самооборони (державами індивідуально або колективно).

Нормативно «право війни», яке обумовлює права та обов'язки воюючих сторін при проведенні військових операцій та обмежує їх вибір у засобах спричинення шкоди один одному, було підтверджено в документах міжнародних конференцій, проведених у Гаазі в 1899 та 1907 рр. («право Гааги»). Подальший розвиток обмеження засобів ведення війни отримало в Гаазькій конференції про захист культурних цінностей під час збройного конфлікту 1954 р.; Конвенції про заборону військового або іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище 1976 р.; Конвенції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатись такими, що

спричиняють значні ушкодження або маю невибіркові дії, 1980 р. з прикладеними до неї протоколами; Конвенції про заборону провадження, зберігання та накопичення запасів хімічної зброї та її знищення 1993 р.; Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, провадження та передачі протипіхотних мін та їх знищення 1997 р. [21, с. 348 – 435].

Таким чином, залежно від безпосереднього об'єкта злочинів, викладених у розділі XX Кримінального кодексу України, їх складові слід класифікувати на такі види:

– злочини проти миру (мирних міжнародних відносин) : ст. 436, 437, 443, 444;

– злочини проти права справедливої війни (законного застосування сили – самооборони) : ст. 438, 439, 440, 447;

– злочини проти людства : ст. 441 – 442.

При цьому остання група повинна мати саме таку назву: «проти людства», а не «проти людяності», хоч саме термін «людяність» знаходиться в більш пізньому міжнародно-правовому акті – Статуті Міжнародного кримінального суду [22, с. 22].

Аналіз цього документа показав, що ні геноцид, ні екоцид не відносяться до визначених у Статуті злочинів проти людяності, під якими розуміють кожен із вказаних «дій, які кояться в рамках широкомасштабного або систематичного нападу на кожних цивільних осіб, якщо такий напад коїться свідомо» [ст. 6], а геноцид – це подібні діяння, які кояться «з наміром знищити, повністю або частково, будь-яку національну, етнічну, расову або релігійну групу як таку» [23, с. 7].

Свідоме знищення оточуючого людину природного середовища, яке тягне за собою екологічну катастрофу (екоцид) – злочини, направлені проти безпеки людства. Об'єктом злочину екоциду є здорова основа безпеки людства, в тому числі й майбутніх поколінь – оточуюче природне середовище.

Врешті, об'єктом міжнародних злочинів є міжнародні обов'язки в сфері забезпечення міжнародного миру, безпеки та співробітництва нації народів, які спираються на принципи мирного співіснування та співробітництва, поваги державного суверенітету, права націй на самовизначення. Їх об'єднує високий ступінь небезпеки для людини, для земної цивілізації [23].

Наступний вид транснаціональних злочинів – злочини міжнародного характеру. Їх міжнародна безпека проявляється в тому, що вони є загрозою міжнародній співпраці та (або) відносин, які існують всередині двох, декількох або багатьох держав [24].

Злочини міжнародного характеру відносяться до розряду серйозних (тяжких), які одночасно посягають на міжнародний та національний правопорядок, права та свободи людини, на світове співробітництво держав в області економіки, культури, торгівлі. Головна небезпека цих злочинів не лише в змісті злочинних дій, а ще й в їх міжнародному розповсюдженні.

Можна з впевненістю стверджувати, що злочини міжнародного характеру — це діяння, такі ж, як і міжнародні злочини, які посягають на міжнародний правопорядок, однак в інших, менших масштабах, та зачіпають не фундаментальні основи міжнародних відносин, а лише якусь окрему їх сторону. Відповідальність за такі злочини настає відповідно до міжнародних домовленостей (інколи вони можуть мати регіональний характер) та національного законодавства.

До особливої групи злочинів, які є об'єктом стурбованості міжнародної спільноти, умовно можна віднести злочини, склад яких не ввійшов у поняття міжнародних злочинів або злочинів міжнародного характеру. Такі діяння не посягають на міжнародний правопорядок, а лише зачіпають відношення між двома (інколи більше двох) державами та набувають міжнародного характеру лише в конкретній ситуації у зв'язку з виникненням у складі злочину міжнародного «іноземного» елемента (це — крадіжки, шахрайства, крадіжки дітей та ін.). З приводу цих злочинів між державами укладаються двосторонні угоди про надання правової допомоги (або регіональні угоди), направлені на прискікання спроб злочинців уникнути справедливого правосуддя за кордоном, а також на недопущення збуту краденого або «відмивання» злочинних прибутків за кордоном, це також може бути контрабанда, «потягіві грабунки» та ін.

Перелік цих злочинів знаходиться в постійній динаміці за рахунок того, що все більше злочинів набувають міжнародного характеру, а держави намагаються укласти для боротьби з ними міжнародні універсальні або регіональні угоди.

Так, на X Конгресі ООН у Відні в квітні 2000 р. за основу було запропоновано прийняти робоче визначення транснаціональних організованих злочинів та їх примірний перелік. Однак у ході обговорення на вказаному форумі та в подальшому Комісії з попередження злочинності та кримінального правосуддя, підготовлений текст конвенції не вдалось зберегти, в документі перелік цих злочинів не зберігся навіть у вигляді додатку [25].

Згідно з класифікацією ООН, усі транснаціональні злочини підрозділяються на 17 груп:

1. Відмивання грошей.
2. Тероризм.
3. Крадіжки творів мистецтва та предметів культури.
4. Крадіжки інтелектуальної власності.
5. Незаконна торгівля зброєю.
6. Викрадення літаків.
7. Морське піратство.
8. Захват наземного транспорту.
9. Шахрайство зі страхуванням.
10. Комп'ютерна злочинність.
11. Екологічна злочинність.
12. Торгівля людьми.

13. Торгівля людськими органами.
14. Незаконна торгівля наркотиками.
15. Хибне банкрутство.
16. Проникнення в легальний бізнес.
17. Корупція та підкуп громадських та партійних діячів, виборних осіб.

Аналізуючи міжнародно-правові документи з питань боротьби з транснаціональною злочинністю, можна зробити низку висновків, наведених нижче:

1. Виокремлюється декілька характерних рис транснаціональних злочинів:

— здійснення в широких масштабах шляхом утворення та експлуатації ринків незаконних товарів та послуг (Матеріали VIII Конгресу ООН з попередження злочинності та поведження з правопорушниками. Гавана, вересень, 1990 р.);

— утворення характеру промислу, наявність системи захисту від соціального контролю з використанням насильства, залякування, корупції, отримання прибутку незаконним шляхом (Підсумковий документ Міжнародного семінару ООН з питань боротьби з організованою злочинністю. Суздаль, жовтень 1991 р.);

— проникнення в прибуткові законні види діяльності, розмивання меж між організованою злочинністю та злочинністю «білих комірців» (Доповідь Генерального Секретаря ООН «Вплив організованої злочинності на суспільство в цілому» на Другій сесії Комісії з попередження злочинності та кримінального правосуддя ЕКОСОС. Квітень, 1993 р.);

— надбання спеціальних навичок та професіоналізму (Довідковий документ до Всесвітньої конференції на рівні міністрів внутрішніх справ «Про організовану транснаціональну злочинність». Неаполь, листопад, 1994 р.).

2. Поняття транснаціональних злочинів, віднесення їх до окремих груп не завжди залежить від правової форми, наприклад, якщо правопорушення сформульовано в нормах *jus cogens*, в правових звичаях, нарешті, в резолюціях міжнародних організацій. Тобто злочин може набути міжнародного (транснаціонального) характеру незалежно від того, чи був укладений відповідний міжнародний договір. Тому, якщо порівняти поняття злочину за КК України та міжнародним правом, то такі ознаки транснаціонального злочину, як протиправність та покарання впливають із міжнародних обов'язків та знаходяться в текстах міжнародних угод та інших нормах міжнародного права.

3. Віднесення злочинів до групи транснаціональних є умовним, оскільки міжнародно-правове регулювання цієї сфери знаходиться в постійній динаміці за рахунок того, що все більша кількість злочинів набуває міжнародного характеру, і з метою співробітництва в боротьбі із ними держави намагаються прийняти міжнародні універсальні або регіональні угоди.

Література

1. Репецька А. Л. Транснаціональна організована злочинність: характеристика, причини, стратегія контролю / А. Л. Репецька. — Іркутськ, 2001. — 215 с.
2. Овчинський В. С. XXI століття проти мафії. Кримінальна глобалізація та Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності / В. С. Овчинський. — М.: ИНФРА-М, 2001. — 148 с.
3. Годунов І. В. Транснаціональна організована злочинність в Росії: шляхи та форми протидії: дис. докт. юрид. наук / І. В. Годунов. — Рязань, 2002. — 604 с.
4. Фейсал Кайд Алі Ахмед. Міжнародно-правові основи співробітництва держав в боротьбі з економічними злочинами міжнародного характеру: дис. канд. юрид. наук / Кайд Алі Ахмед Фейсал. — М., 2001. — 168 с.
5. Кофі Ананн «Ми, люди»: доповідь Генерального секретаря ООН на Саміті Тисячоліття 3 квітня 2000 р. / Ананн Кофі // Міжнародне публічне та приватне право. — 2001. — № 1. — 67 с.
6. Трунцевський Ю. В. Десятий Конгрес ООН про боротьбу з транснаціональною організованою злочинністю / Ю. В. Трунцевський // Міжнародне публічне та приватне право. — 2001. — № 1. — 67 с.
7. Кібальнік А. Г. Вплив міжнародного кримінального права на російське кримінальне право: автореф. дис. докт. юрид. наук / А. Г. Кібальнік. — М., 2003. — 427 с.
8. Іванов Е. А. Відмивання грошей та правове регулювання боротьби з ним / Е. А. Іванов. — М., 1999. — 176 с.
9. Трунцевський Ю. В. Транснаціональні злочини (міжнародний та кримінально-правовий аспект) / Ю. В. Трунцевський. — М.: АНПФСНП Р.Ф., 1999. — 70 с.
10. Трунцевський Ю. В. Відеопіратство. Міжнародно-правовий аспект / Ю. В. Трунцевський // Інтерпол в Росії. — 2000. — № 4. — 172 с.
11. Страшабов А. В. Правові, організаційні та тактичні аспекти боротьби з транснаціональною злочинністю / А. В. Страшабов // Проблеми боротьби з організованою злочинністю та корупцією. — Л., 1978. — 163 с.
12. Сучасний словник іноземних слів. — М., 1992. — 616 с.
13. Ожегов С. І. Толковий словар російської мови / С. І. Ожегов, М. Ю. Шведов. — М., 1994. — 341 с.
14. Фейсал Кайд Алі Ахмед. Міжнародно-правові основи співпраці держав в боротьбі з економічними злочинами міжнародного характеру / Кайд Алі Ахмед Фейсал. — М., 2001. — 168 с.
15. Римський Статут Міжнародного кримінального суду (м. Рим, 15 червня — 17 липня 1998 р.) // М. І. Костенко. Міжнародне кримінальне право: сучасні теоретичні проблеми. — М.: Юрлітінформ, 2004. — 448 с.
16. Діюче міжнародне право: зб. документів / уклад. Ю. М. Колосов, Е. С. Кривчикова, Т. 1. — М., 1996. — 768 с.
17. Панов В. П. Міжнародне кримінальне право / В. П. Панов. — М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1997. — 320 с.
18. Черіф М. Бассіоуні. Злочини проти людяності / М. Черіф Бассіоуні // Військові злочини. Це треба знати всім. — М.: Текст, 2001. — 415 с.
19. Римський Статут Міжнародного кримінального суду 1998 р. — М.: Юрлітінформ, 2004. — 448 с.
20. Ляхов Е. Г. Тероризм: національний, регіональний та міжнародний контроль / Е. Г. Ляхов, А. В. Попов. — Ростов-на-Дону: РЮІ МВС Росії, 1999. — 435 с.
21. Степаненко В. І. Вплив міжнародних договорів на зміст та сферу дії радянського кримінального права: автореф. канд. юрид. наук / В. І. Степаненко. — Свердловськ: Юридичний ін-т. ім. Р. А. Руденко, 1982. — 242 с.
22. Трунцевський Ю. В. Десятий Конгрес ООН у боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю / Ю. В. Трунцевський // Міжнародне публічне та приватне право, 2001. — № 1. — 67 с.
23. Іванов Н. А. Транснаціональні злочини, скоєні з використанням комп'ютерних та телекомунікаційних технологій (класифікація, теорія та практика розслідування): спеціалізований учбовий курс / за ред. докт. юрид. наук Н. А. Лопашенко. — Саратов: Саратовський центр дослідження проблем організованої злочинності та корупції, 2007. — 286 с.